Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК II. ЛЬВІВ, 12. ТРАВНЯ 1928. Ч. 9.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол.; чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 песа; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські Еміґранти!

Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам

Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95. I. пов.

Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам

Кружка Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами в Тернополі міститься

в ТЕРНОПОЛІ, вул. Міцкевича ч. 3. партер

Урядові години 8—1; 3—5.

Орґанізація кружків.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами на основі свойого статуту має право скрізь по провінції закладати свої кружки.

До основання кружка потреба, щоби в даній місцевости було щонайменше 10 членів Товариства. Про формальности основання кружка дає точні інформації і поміч Секретаріят Товариства у Львові.

Діяльність кружка спірається на тих самих основах, що й матірнього товариства. Їх завдання це опіка над українським еміґрантом, його родиною, що полишилася в краю, боротьба із страшною язвою у виді покутних аґентів та освідомлювання суспільности, яке значіння для народу має еміґрація і якими шляхами вона повинна відбуватися. Ще обширніше завдання з практичним приміненням мають бюра помочі та інформацій для еміґрантів, які за дозволом Еміґраційного Уряду, можуть відкривати й вести поодинокі кружки. Ці завдання, це право уділювати інформації про еміґраційну конюнктуру, уділювати поради, право інтервенцій в імени еміґранта, як в державних урядах так і корабельних товариствах а врешті право виробляти потрібні документи для еміґранта.

Середовище, з якого рекрутується українська еміґрація, це селянство. Значить, елемент, що живе часами навіть дуже далеко від міських центрів, а тим самим менше освідомлений про відносини в чужих краях та про це, як до них дістатися. Не диво отже, що так легко паде він жертвою злочинців-обманців, вірить їм і без застанови дає себе обмотувати їх сітями. Інституція покутних аґентів сильно закорінена. Нема повіту, де не подибали би ми одного а то й більше таких аґентів, які стоять на услугах деяких корабельних ліній і дуже зручно управляють своє ремесло. Селянин, що попаде в їх кигті мусить дорого себе окупити.

Поминаючи всякі скарбові оплати, котрі коштують дуже мало, покутні аґенти побирають від кожного еміґранта горендальні квоти, які собі лишають. Та на тім ще не кінець. Безсовісність аґентів на тім не кінчиться. Для них це байдуже, яка доля стріне еміґранта за тиждень чи за два, чи загалом його пустять за кордон, чи доїде до місця призначення, як доїде і чи найде там пристановище. Його головна ціль видерти від еміґранта гроші, а що станеться з ним, це їм байдуже. І ми часто бачимо, як еміґрант по проданню свого майна вибирається в дорогу але не далеко заїздить. Ізза ріжних причин його завертають і він опинюється в скрайній нужді. Ми начиталися досить, як несовісні аґенти виправляли наших людей до країв, де обіцювали їм золоті гори. Еміґранти справді туди діставалися але заставали там якраз противне. Скільки в цей спосіб людей, невинних дітей і жінок пішло марне зі світу, скільки ще сьогодні соток і тисяч наших селян тиняється по чужих сторонах і проклинає цей день і годину, коли вони попали в руки аґентів.

На це повинні звернути увагу кружки Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами і в тому напрямі повинні повести освідомлюючу працю серед української суспільности, головно серед селянства, інформуючи кожночасно матірне товариство про всі надуживання аґентів.

Кружків цих досі не багато. В Тернополі, в Самборі і Золочеві, що разом з матірнім товариством дає чотири осередки боротьби з еміґраційним лихом. Але матірне товариство цим не думає закінчити своєї діяльности. Воно має на цілі й робить в тім напрямі заходи щоби більше таких кружків повстало. В пляні і підготовці заснування кружків в таких містах як Станиславів, Перемишль, Чортків, Рогатин, Коломия, та в деяких містах на Волині.

Як бачимо, Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами має перед собою важку працю, обчислену на довший протяг часу. Але, щоби ця праця успішно поступала наперед, потрібна тут поміч цілої суспільности. Товариство вірить в цю поміч, як і вірить, що справа уреґулювання української еміґрації та контролі над нею самої суспільности вже в скорому часі стане фактом.

Еміґрація до Німеччини.

На основі договору між польським і німецьким урядом в 1928 році мало виїхати з Польщі до Німеччини 50.000 рільних, сезонових робітників. В останньому часі це число підвишено на дальших 10.000 осіб. Узгляднюючи минулорічну катастрофу повені на Підкарпатті, Еміґраційний Уряд приділив з цього числа 2.600 робітників на шість повітів станиславівського воєвідства, а саме: Долину, Стрий, Калуш, Станиславів, Товмач і Жидачів; крім цього з додаткового приділу 200 робітників на повіт Самбір.

Рекрутацію цих робітників переводили Державні Уряди Посередництва Праці в Станиславові і Дрогобичі спільно з інспектором Німецької Робітничої Централі п. Ліндлем. Рекрутація почалася з початком місяця марта і до 13. квітня ц. р. за рекрутовано і вислано до Німеччини зі станиславівського воєвідства 2.0 осіб. Рекрутацію переводять далі.

З компетентних джерел довідуємося, що фреквенція при рекрутації була сильна, матеріял людський добрий, а мала скількість зарекрутованих пояснюється тим, що в контрактах був великий попит за робітницями, так що більш менше на 2 мущин і 1 хлопця пошукувано 5 до 7 жінок.

Надто з першого приділу вислав Державний Уряд Посередництва Праці в Перемишлі до 13. квітня ц. р. з призначеної до рекрутації суми, около 600 робітників з пов. Ряшів, Ярослав, Любачів і Добромиль. З нового додаткового приділу на цей Уряд Праці призначено 2.600 робітників.

Подаючи це до відома наших еміґрантів, зазначуємо, що приналежні староства, котрих повіти обняті є рекрутацією, видали поодиноким громадським урядам поручення реєструвати до рекрутації робітників і з цією реєстрацією мусять робітники спішитися. Якби в якому селі з цих повітів громадські уряди не оголосили належито і не переводили як слід реєстрації, то робітники, що бажають виїхати, повинні про це повідомити приналежний Державний Уряд Посередництва Праці, а саме: в Станиславові, Дрогобичі, Перемишлі і Тарнобжегу а також донести про це до Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові. Вони постараються, щоби усунути ці недомагання при реєстрації.

Справа еміґрації перед соймом.

З нагоди дебат в бюджетовій комісії варшавського сойму прийшла теж на порядок дня справа еміґрації.

Промову виголосив міністр праці і суспільної опіки **д-р Юркевич**, який узасаднював бюджет міністерства праці і при тій нагоді торкнувся справи еміґрації. Міністр д-р Юркевич сказав між іншим таке:

„Справа опіки над еміґрацією на законодатному полі зробила значні поступи. В ділянці опіки над еміґрантами в краю поборювано штучне збільшення еміґраційної гарячки. Ходить між іншим про сотворення відповідних захистів по більших містах. В пляні є уладження таких захистів в Кракові, **Львові і Луцьку.** Потрібна є децентралізація діяльности Еміґраційного Уряду, при помочі утворення експозитур. В цьому році будуть утворені експозитури в Варшаві, Кракові, Берестю н. Бугом, евентуально на Волині. Наслідком утворення експозитури в Варшаві, буде відтяжений Еміґраційний Уряд.

Відносно опіки над еміґрантами заграницею, начата є орґанізація домів для еміґрантів в Липську й Берліні, та дому в Парижі. Що до Парижа, переговори з париським маґістратом були хвилево перервані і щойно тепер справа має бути полагоджена. Ходить тільки про площу, бо умовини будівельного кредиту є там такі, що не повинно бути ніяких перепон.

Що торкається еміґраційних можливостей, то ринки праці є переповнені і поширення цих можливостей є вже трудне. Натомість відкриваються деякі види на заняття робітників на Литві, крім цього в Данціґу та в Німеччині. У Франції положення нових робітників є тяжке, бо працюють вони розсипані а роботодавці, не потребуючи їх на зиму, часто їх визискують. Цю форму еміґрації треба звести до мінімум і замінити тих сталих робітників на сезонових Натомість повстало кольонізаційне товариство, котре набуває у Франції осередки і оселює в них робітників з Польщі. Французи розуміють, що мусять піддержувати грошево цю кольонізацію, але волять чекати аж Польща дасть. Ми повинні приспішити децизію Франції."

По промові міністра Юркевича розпочалася дискусія, в якій забирали голос деякі посли, члени бюджетової комісії. Промовляв теж посол д-р **Ст. Баран,** котрий як і інші дискутанти підкреслив в першій мірі це, що міністерство праці і суспільної опіки прикладає малу вагу до справ села. Село переживає неменше безробіття, як місто. Щоби мати точну статистику, реєстрація безробітних повинна обіймати теж сільське населення. Еміґрація це велика проблема, але під тим оглядом зроблено щойно початки. Французький еміґраційний ринок є для нас мало відповідний. А надто в останньому часі почалася з Франції рееміґрація. Важніший від Франції німецький ринок праці. Перед війною виїздило річно туди около 200.000 українських сезонових робітників, які знаходили працю при рільництві, а також в промислі передовсім в копальнях вугля і при земних роботах. Тепер Німеччина в промислі не займає майже ніяких заграничних робітників, а в рільництві є заняте тільки дуже мале число українських робітників. Перед війною поляки еміґрували до Зєдинених Держав Америки, українці до Зєдинених Держав Америки і до Канади. Цього еміґраційного гону ніщо не в силі здержати, треба його тільки реґулювати. Польське еміґраційне товариство зробило для поляків багато добра. Анальоґічне українське товариство є щойно в стадії орґанізації.

Промовець закінчив свою промову деякими заввагами відносно недостач еміґраційного закону.

Отворення кружків в Самборі і в Золочеві.

Дня 28. квітня ц. р. отворено кружок Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами в Самборі. Відпоручник Головного Товариства пояснив ціль товариства і порушив еміґраційні справи, що відносяться до наших еміґрантів.

До Виділу кружка ввійшли: голова д-р Роґуцький Іван, секретар проф. аґр. Рудий Евген і скарбник інж. аґрон. Погорецький Роман.

Дня 3. травня ц. р. відбулися збори основників кружка в Золочеві на котрих вибрано виділ

Українська еміґрація за Волгу.

На празому березі Волги, проти міста Саратова, простягається автономна республіка Німців Надволжа. Головним її містом є Покровськ, який тепер називається Марксштадт.

Німецька республіка заселена в більшости німецькими кольоністами, але не брак там також кольоністів інших національностей. Поважний відсоток становлять там українці.

Українська кольонізація у заволжські степи досить давна. Початок їй дали українські чумаки, які прибули туди в 1747 році і потворили там окремі слободи біля свіжо побудованих соляних магазинів. Тодішний російський уряд, що бажав оживити соляну промисловість у заволжських степах, впав на думку, що найкраще до цього ужити українських чумаків і згодився на безплатне передання їм просторих земель, нерушених досі рукою хлібороба.

За чумаками рушили загалом українські селяне. Всіх манила добра земля, за яку не треба було платити, близькість великої рибної ріки Волги та її притоків, та інші природні багацтва далекої країни. Українці творили оселі одна біля другої головно над Волгою, Єрусланом, Мечетною та іншими.

Сьогодні, по 180 роках від начатку української еміґрації за Волгу, на терені німецької республіки маємо 48 українських осель; з того одно містечко, решта ж слободи, села, хутори. Українського населення 75—80 тисяч, тобто 15 відсотків. Деякі села тепер вже змішані, але всеж таки більшість з них, це на сто відсотків українські села.

Українські поселенці за Волгою це переважно хлібороби. Сіють пшеницю, ячмінь, жито. Садів мало заводять, хіба що по ярах, попід горби, де більш затишні місця.

Як хлібороби українці положили певні заслуги для піднесення та поліпшення управи ріллі. Вони перші стали там примінювати, замість традиційної в тих околицях, примітивної сохи, глибоко орючий плуг, запряжений у три а то й більше пар волів. Цей плуг по нинішний день називають там „хахлацьким". Завдяки цьому плугові можна було засівати й більш камянисту землю, котра досі лежала неурожаєм.

Між українськими поселенцями було чимало

кружка в складі: голова адв. Михайло Балтарович, секретар д-р Я. Олесницький, касієр дир. Народньої Торговлі Ілля Антоняк.

Знесення оплати за еміґраційні візи.

Дня 5. марта ц. р. на внесення Еміґраційного Уряду зарядив Міністр Праці і Суспільної Опіки, що від дня 16. квітня ц. р. видають Еміґраційні Уряди еміґрантам безплатні візи . До 15. квітня ц. р. оплата за еміґраційну візу виносила 5 золотих від одного пашпорту.

Бразилійські аґенти при роботі.

В останньому числі „Українського Еміґранта“ подали ми зміст відозви, якогось бразилійського Іміґраційно-кольонізаційного бюра, ціллю котрого є заохотити українських еміґрантів їхати до Бразилії. Ми зазначили, що це є приватне, ґешефтярське товариство і остерегли наших еміґрантів перед цією відозвою.

Потвердження нашого становища одержали ми від нашого бразилійського кореспондента листом з дня 12 квітня ц. р. У свому листі він зазначує, що „якісь малороси відкрили інформаційно-кольонізаційне бюро, очевидно ґешефтярське і підшиваються під фірму нашого товариства“.

Супроти цього з цілою рішучістю остерігаємо українських еміґрантів перед цими людьми і перед їх відозвами, в яких обіцюють рай в Бразилії. Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами, під якого фірму вони підшиваються, вже поробило відповідні заходи, щоби їх обманству положити край.

багатих і заможних власників землі. Один, нанаприклад, по назвищі Кобзар, був власником 20 тисяч десятин. Інші мали від тисячі до пять тисяч, але були й такі, що мали тільки кілька десятин.

Українці за Волгою заховали цілковиту культурно-національну окремішність. Старі українські звичаї, пісні, обрядові обходи задержали вони по нинішний день. Але асиміляція своє робить, головно серед молодого покоління. Через те мова там доволі зіпсута, з безліччю російських слів. Винна цьому російська школа за царату, але й не краще наладнане шкільне діло й тепер. Великою перепоною є недостача української інтеліґенції, що занялася би культурно-освітною працею, а перш за все учителів-українців. Через те, хоч в цілій республиці українська мова має права державної мови поруч з німецькою та російською, навчання у школі відбувається на російській мові. Немає крім цього українських часописів ні книжок. Справді по деяких селах є українські бібліотеки-читальні, в яких можна подибати і часопис і книжку на рідній мові, справді часами відбуваються вистави українських штук, але це наче початки. Може, з часом, відносини покращають.

Зєдинені Держави Америки.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО ЗЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Еміґраційна квота на рік 1928/1929, який розпочинається 1. липня 1928 р. а кінчиться 30. червня 1929 р. удержана є в дотеперішній висоті і виносить для Польщі 5.982 осіб. Американський парлямент ще не ухвалив хто і в якому обємі буде мати першенство на виїзд. З ухвалених внесків комісій американського сенату і палати послів можна сподіватися, що першенство в квоті будуть мати жінки й діти цих еміґрантів, які не мають ще американських горожанських прав, але внесли декляpацію на американське горожанство, це є ті, що мають перші горожанські папери.

Після остаточного ухвалення американським парляментом цілого іміґраційного закону видасть американський консулят в Варшаві оголошення, кому і в який спосіб буде видавати візи на вїзд до Зєдинених Держав Америки. Поза квотою будуть могли виїздити, так як досі, особи до 21 літ, уроджені в Америці, жінки і діти до 18 літ американських горожан, а також рееміґранти, які виїхали зі Зєдинених Держав не на довше як на один рік.

Докладні поучення про візи на виїзд до Зєдинених Держав Америки подамо після ухвалення нового американського іміґраційного закону і розпорядку американського консуляту в Варшаві.

ХЛІБНА ІНДУСТРІЯ В АМЕРИЦІ.

На протязі останніх трьох літ фунт хліба в Америці коштував пересічно вісім з половиною цента або ж 85 центів десять фунтів. Тих 85 центів, які споживач платить за десять фунтів, покриває всі кошти продукції і розподілу хліба, з поля аж на стіл, а саме, як обраховано, з тої суми дістає фармер за своє збіжжа 11 з половиною цента, млин бере за мелення муки 4 центи, пекарня, що пече хліб, 51 центів, крамар (ґросер), що продає його, 12 центів, врешті залізниця за перевіз збіжжа, муки і врешті готового продукту, 6 центів, разом 85 центів.

Приблизно половину, може навіть трошки більше як половину всего хліба, що споживає Америка, печуть ще в дома. Одначе пекарська індустрія швидко зростає і з кожним роком своїми продуктами все більш заміняє хліб хатнього печення. Усіх пекарень нараховують в Злучених Державах яких 20.000. Працює в них коло 180.000 робітників. Вартість всего продукту оцінюють на поверх 1.1000 міліонів долярів в рік.

Хоч пересічно пекарня на загал невелика, по статистиці не збільш як 18—20 робітниками, але останніми часами помітно в пекарській інрустрії тенденцію до централізації і „великого бизнесу“. Три великі корпорації, „Варда“, „Дженерал“ і „Континентал“, мають 140 великих пекарень, я яких виходить 20 відсотків продукції хліба на ринок. 54 компанії продукує дальших 10 відсотків і тільки решта припадає на всі менші пекарські підприємства.

Окрім пекарень, що печуть хліб, є ще яких 170 підприємств з близько 40.000 робітниками, що випікають бісквіти і сухарі (крекерс).

Друга важна індустрія в продукції хліба, це млинарство. На кожну голову населення Злучених Держав припадає на рік близько барилка (196 фунтів) спожитої муки. Окрім того яких тринацять міліонів барил експортують щорічно за кордон. В Америці є яких пять тисяч млинів, в яких працює поверх 50.000 людей. Більшість млинів меле електричними моторами, решта силою пари. Водні млини виходять з ужитку. Головні млинарські центри в Америці є в „пшеничнім поясі“, цего краю, власне в Кенсас, Мінесоті і в обох Дакотах. Великі млини є також в Бофало, Сент Луіс і Ричмонд.

ПЕРЕСЕЛЕННЯ МІЖ ФАРМОЮ І МІСТОМ.

Переселення американських фармерів до міста все ще є, поруч справи іміґрації з-за кордону, одною з найважніших проблем правильного розселення в Зєдинених Державах. Правда, в останнім році той безупинний перелив людности з фармів до міст потрохи зменшився. До міст вимандрувало в 1927 році приблизно 1,978.000 душ фармерської людности, тоді як з міст на фарми розійшлося 1,374.000 осіб. В попередніх роках та ріжниця була ще більша. В 1926 році переселенський рух з фармів до міста захопив 2,155.000 осіб. В 1925 році 1,900.000. В тих самих роках вийшло з міста на фарми 1,135.000 і 1,066.000 осіб. Зменшення останнього року пояснюється зростом безробіття по містах та деяких поліпшенням у фармерськім господарстві. Все таки за три роки надвишка перейшовших з фармів у міста виносить мало не два міліони з половиною. Через те й не дивлючись на природний приріст населення хліборобської людности в Америці стає все менше. В 1926 році раховано її 28,541.000 голов, в 1927 році 27,892.000 в 1928 році 27,699.000.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІСИ.

Мало не половина теперішних Злучених Держав була колись вкрита густими лісами. Під лісом було поверх 822 міліонів акрів — і зокрема цілий північний схід Америки представлявся як один великий і широкий ліс. Теперішні стейти Ню-Йорк і Пенсильвенія були зарослі лісами і гаями не в сто відсотках. Звичайно, кольонізація Америки европейськими переселенцями і далі наступ індустріяльної цивілізації вигубили мало не половину того дерева. Тепер рахують в Америці яких 469 міліонів акрів лісових просторів, з чого 89 міліонів акрів є власністю федерального уряду, 11 міліонів акрів мають стейти, повіти й громади, а решта є в руках приватних власників.

Найбільше лісу, власне понад 23 міліони акрів, має тепер стейт Ореґон, далі Аркенсас, Алабама, Джорджія і Мінесота, теж з більш як 20 міліонами акрів землі під лісом. По більш як 15 міліонів акрів лісового простору є в Мишиґен, Норт Каролайні, Флориді, Каліфорнії, Мейн, Висконсин, Луізіяні, Тексасі і Вашінґтоні. На півдні переважає по лісах дуб і каштан, на заході в горах сосна, смерека і червоний кедр, на тихоокеанськім побережжі „редвуд“ (дерево тоїж породи, що сосна), в центральних стейтах і на сході береза ,бук, клен і „гикорі“ (американська ліщина).

Винищування американських лісів ще не закінчилося і з року на рік їх стає менше та рідше. Щорічно Зєдинені Держави продукують і зуживають 24—300 міліонів кубічних фунтів дерева на топливо, будівельний матеріял, покриття дахів, залізнодорожні перекладини, на виробництво паперу, то-що. Ціла Европа, яка має 774 міліони акрів лісового простору, значить на 25 відсотків більше як Зєдинені Держави, продукує і зуживає дерева на третину менше, 17,000 кубічних фунтів. Окрім того американські ліси неустанно винищують пожари і врешті яка половина їх нового дерева не родить, тому, що вже надто виснажена вирубами та пожарами. На протязі останних десять літ щорічно вигоріло пересічно яких 15 міліонів акрів лісу.

Канада.

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПРИЇЗДЖАЮЧИХ З КАНАДИ.

Еміґранти, які виїхали до Канади і не є ще канадійськими громадянами, коли бажають приїхати в якійнебудь справі на короткий час до краю мусять перед відїздом з Канади вистаратися в Домініяльному Іміґраційному Департаменті в Оттаві лист на поворот до Канади. Далі добре є вибрати свідоцтво від муніціпального уряду цеї місцевости, в якій еміґрант перебував, а також треба мати „лендінґкарт“ з першої подорожі до Канади. При продовженні важности польського пашпорту або вибранні нового пашпорту в польському консуляті в Канаді добре є взяти поворотні транзитові візи Також добре є взяти поворотні транзитові візи цих країв в Европі, через які еміґрант переїзджає. Маючи ці канадійські папери і в цей спосіб візований пашпорт, еміґрант не буде мати ніяких перешкод в повороті до Канади, а в старому краю вимельдується тільки в старостві на виїзд до Канади. При цьому добре є закупити в Канаді туристичні поворотні корабельні карти „round tripp ticket“, бо це є дешевше і мається більшу вигоду на кораблі.

Арґентина.

ТЯЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ В МІСІОНЕС.

Після донесення австрійського еміґраційного часопису „Іберзе“ вигляди на поселення в арґентинській провінції Місіонес не є корисні. Наслідком злих доріг і високих залізничих тариф нема збуту на рільні продукти. Надто в останньому часі припинено праці при вирубі дерева і в тартаках. Упали також ціни на чай, т. зв. дзерба до 33 цент. за кґ., при чому малі продуценти не можуть конкурувати з великими плянтаторами і спілками дзерби. Неоплачується також управа тютюну, бо купці встановили дуже низьку ціну на тютюн. При цьому далі панує непевність що до титулів власности на землю. Узглянднити надто треба, що край є маляричний і зимові морози нищать часто землеплоди.

Еміґрація і расовість.

Немає американського народу як і немає американської мови. Але цей термін дуже часто доводиться нам чути як раз на означення і поняття нації і поняття мови. Зокрема це поняття принялося серед простонароддя. Часто чуємо вискази: він вже вміє говорити по американськи, тяжко жити серед американського народу і т. п. Кожному відомо, що Америкою називаємо край, що наче великий остров простягається між Европою і Азією а який складається з безлічі більших і менших республік. Наприклад, на самій півночі маємо Канаду, що є складовою частиною брітійської імперії, далі йдуть Зєдинені Держави Північної Америки, потім Мексико, в Південній Америці знову маємо найбільшу республіку Бразилію, Арґентину, Перу і інші.

Коли, наприклад, в Европі кожна держава відповідає менш більше якійсь нації, за виїмком деяких держав, що мають в своїх межах чужі національности, в Америці кожна без виїмку республіка, це держава не національна але держава ріжних національностей. Чому воно таке? Бо до Америки плили народи з цілого світу, там осідали і усували первісне червоношкіре населення Америки, ставали мешканцями цієї країни. А що першими еміґрантами у заморські краї були ті народи, у котрих розвинене було мореплавство або котрі мешкали над берегами Атлянтійського океану, то вони як завойовники надавали тим землям характер своїх матірних земель. Спочатку ті землі були навіть злучені з европейськими краями але з часом вони оружжям чи мирним шляхом здобули незалежність, але влада, мова, ріжні інституції остали по нинішній день в руках тих перших народів. А що Південна Америка лежала близько Еспанії і Портуґалії, то культура тих двох країв панує по нині в цілій Південній Америці. Північна Америка була натомість тереном кольонізаційним брітійської раси і тому вона по нинішній день має брітійський характер, пануючою є там анґлійська мова і влада в руках бувших анґлійських завойовників чи переселенців. Щойно пізніше почали напливати до американських республік другі народи, котрі творять сьогодні вже поважний відсоток поміж анґлійцями чи еспанцями, але ці народи як добровільно впущені тамтуди, вже мусіли підчинитися тому всему, що вони там застали, а саме, владі, мові та витвореним вже раніше життєвим та культурним умовам.

Українська еміґрація відбувалася найраніше до Зєдинених Держав Північної Америки, котра одинока між іншими американськими республіками задержала у своїй державній назві слово „Америка“. І звідси то принялося серед нашого простонароддя уживання слова американець чи американський в значінні нації чи мови.

Але чи справді цей термін уживаний простонароддям так далеко відбігає від правди?

Без сумніву Зєдинені Держави Америки не замешкує один нарід але безліч народів Европи, Азії і Африки. Ріжняться вони походженням, краскою шкіри, говорять між собою ріжними мовами, визнають ріжні релігійні системи а прецінь бачимо, що американська держава сильна, що в ній майже не чути міжнаціональних боротьб, що їх щось разом лучить. Зокрема це віднести треба до народів походженням з Европи. Отже що їх лучить? Спільний державний інтерес і розуміння того інтересу цілим населенням. Америка не гнобить ніякого народу, не спинює нічиеї культури, позваляє говорити і вчити всякими мовами, не переслідує нічиїх релігійних переконань а проте всі її мешканці привязані до цієї країни, що має виразно анґлійський характер, в якій пануючою мовою в державних і самоуправних урядах є анґлійська мова, анґлійська культура і анґлійські звичаї. З цим всім всі радо годяться і на тому тлі нема ніколи ніяких розходжень. Серед тих умовин всякі ріжниці затираються, злука стає тісніша і кожний мешканець Зєдинених Держав часто з гордістю говорить: я американець, моя американська батьківщина і т. д. Що то значить? Чи не витворився тип американської нації? Чи не має рації наш мужик, котрий зовсім несвідомо говорить: мій син вже навчився по американськи і дуже собі хвалить американський народ?

Мусимо ствердити, що в тім міститься дуже багато правди. Коли американський народ ще сьогодні не істнує, то він твориться і він буде. Полишиться що правда анґлійська мова, з певними діялектичними відмінами, остануть сильні первні анґлійської культури, але вони не перешкаджатимуть витворенню окремої нації, американської.

Це самопочуття національної окремішности мешканець Зєдинених Держав виявляє при кожній нагоді. Виринає воно зокрема в дискусії над проблемою іміґрації до Зєдинених Держав. Питання це обмірковують на всі лади в часописах, по

клюбах, в дебатах в конґресі, тобто американському парляменті і поза ним. Повстала ціла література на ту тему. А червоною ниткою, яка тягнеться крізь це питання, це побоювання, що наслідком дозволу на дальшу іміграцію, напливе стільки нових елементів з ріжних народів, що це відібється відемно на „американському народі". Американські учені і політики безупину це підносять, що коли напливуть нові породи, нище розвинені, то американський нарід виродиться фізично і умово а з часом то й загине. Тоді Америка впаде так як колись впала римська імперія завдяки наїздові варварів.

Але є також і противні голоси. Згадати годиться голос голови антропольоґічного департаменту в Смітсонськім Інституті в Вашінґтоні д-ра А. Гирдлічки, котрий станув сміло на іншому становищі. Він твердить, що расова небезпека, це видумка, бо нема ніякого доказу, що білий еміґрант, все одно якої породи, може понизити фізичний чи умовий рівень американського народу. Навпаки примішка чужої крови, по його думці, тільки скріпить фізично американців. А що бували в історії випадки, що народи, які стоять на вершках сили і культури, починали занепадати, а потім навіть цілком вигибали аби дати місце новим народам, то це загальне правило і виїмків тут не можна робити. Така доля стрінула египтян, вавилонців, асирійців, греків, римлян, маврів, монголів і т. п. На це склалося багато причин ґеоґрафічних і економічних і культурних, але ніяк не особистих. І не треба думати, що ці народи, котрі мали таку силу і славу це були якісь вибрані чисті раси. Ні. Вони були такі самі як другі. Найкращий доказ, що ще живуть їх нащадки, часами без чужої примішки крови, а прецінь вони вже сьогодні не спосібні до великих діл.

Свої міркування закінчує цей учений тими словами:

„Перехрещування ріжних людських пород і народів саме собою не є ніяким лихом. Наскільки науково це можна провірити, воно може мати навіть благородні наслідки і давати краще потомство. Серед білих людей немає загалом сьогодні ніякої чистої породи, всі поперехрещувалися і поперемішувалися і американці не є виїмком та ніяких злих наслідків непомітно."

Українці в Туреччині.

Заходом ініціятивної ґрупи для обєднання українців в Туреччині, під голуванням сотника Забєла, закінчено обєднання перебуваючих там українців в одну організацію, яка називається „Українська Громада". У склад її ввійшли: бувша Царгородська Рада та представники округових землятцв України, а саме: Херсонщини, Галичини з Буковиною, Поділля та Волині, Київщини, Чернигівщини, Харківщини, Катеринославщини, з Запоріжжам, Таврії з Кримом, Кубані з Терщиною та Ставропільщиною і Чорноморя.

„Українська Громада" цілком безпартійна і має на меті обєднання всіх політичних течій під одним гаслом: „за Рідний Край".

Найблизчі завдання, це обєднати українців в Туреччині задля захисту їх економічних, духових та національних інтересів. Крім того розвиток культурно-освітної роботи, як бібліотеки, вистави; театральні, тощо. На голову громади обрано колишнього предсідателя Царгородської Ради б. ґенерала Миколу Зоць-Кравченка, а писарем б. сотника Миколу Забєла.

„Українська Громада" в Туреччині звертається з проханнм до всіх культурних видавництв та поодиноких людей висилати книжки, часописи, підручники, тощо. Життя в Туреччині дуже тяжке. Українського слова нема де почути; зо всіх боків тиснуть вороги українського руху.

Адреса Укр. Громади" такі: **a M-r le capitane Zabelo Nicolas, rue karnavoula 23, Pera, Istamboul, Turkey.**

Курс грошей.

Край		Валюти	Курс в золотих
Австрія	100	шилінгів	125 43½
Чехословаччина	100	корон	26·41½
Голяндія	100	фльоренів	359·40
Данія	100	корон	239·11
Німеччина	100	марок	213·18
Англія	1	фунт штер.	43·52
Арґентина	100	пезів	380·52
Зєд. Дер. Америки	1	доляр	8 90
Бельгія	100	франків	24 90
Італія	100	лірів	43 02
Франція	100	франків	35·12
Швайцарія	100	франків	171·86
Ґданськ	100	ґульденів	173·98
Румунія	100	леїв	5·55
Бразилія	100	мільрайсів	107·22
Югославія	100	динарів	15·70

Хроніка.

Кредити на опіку над еміґрацією. Бюджетова комісія польського сойму ухвалила два міліони золотих на опіку над еміґрантами, це є пів міліона золотих більше, як прелімінував бюджетовий проєкт.

З голосів преси. Тижневик „Übersee", що виходить у Відні і служить справам еміграції та закордонній торговлі, в 13. ч. з дня 27. березня 1928 р., містить статтю про українську еміґрацію до Канади та про діяльність обох Товариств Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові та в Вінніпеґу. У цій статті є теж згадка про проф. І. Боберського, який в часі недавного побуту у Відні відвідав редакцію згаданого часопису і дав цікаві інформації про життя українців в Канаді.

Новий консуль в Арґентині. Новим консулем в Арґентині заіменузав польський уряд п. Бутринського, який вже прибув до Буенос-Айрес і обняв урядовання.

Поїздка до Бразилії та Арґентини. У травні виїзджає до Бразилії та Арґентини начальник заморського виділу Еміґраційного Уряду д-р П. Дуркач. Їде він туди, щоби розсліджувати еміґраційні можливости до цих країв.

Новобранцям вільно женитися. З днем 1. травня увійшов в життя розпорядок польського міністерства військових справ, яким дозволено всім новобранцям до польського війська свобідно женитися. Цей розпорядок касує дотеперішні приписи, які вимагали дозволу дотичної польської команди корпусу

Таємний пил. Дня 26. і 27. квітня ц. р. упав на цілому просторі Буковини, Східної Галичини, Волині та Холмщини таємний пил, невідомого походження. На Буковині а частинно й на Покутті упав цей пил разом з дощем і закрасив дощівку на брудно-брунатний колір. В деяких околицях присипав він землю на 1—10 міліметрів. Поява цього пилу спричинила велике зацікавлення. Занялися цією справою і учені, які ріжно пояснюють це явище. Одні твердять, що це вульканічний попіл, який знявся високо в гору й вітри занесли його аж до наших сторін. Інші натомість станули на становищі, що це український чорнозем, занесений до нас сильним бурвієм, який в днях 25. і 26 квітня лютував в південній Україні. Учені далі ломлять собі голову і не можуть погодитися. Зазначити при тім годиться, що з багатьох сторін краю приходять вістки, про масове захворіння вигнаної на пашу худоби. Трава була скрізь присипана тим попелом, не було дощів, щоби її сполокали і трава ця мала зашкодити худобі.

Населення Буенос Айрес. Після перепису з мая 1927 р. було в Буенос Айрес, столиці Арґентини 2,017.000 мешканців. В цілій Арґентині, більшій 7 разів як Польща, є всего около 10 міліонів населення, це значить, що більше як пята частина населення цього краю живе в одному місті.

Жиди покидають Палестину. Жидівська телеґрафічна аґенція подає, що в 1927 році виеміґрувало з Палестини загалом 6.000 осіб, з того 5.072 жидів. В тому числі близько 4.500 жидів, які ще недавно прибули до Палестини.

Траґічна смерть еміґранта. В половині лютого ц. р. трапився в місцевости „General Gelly" в Арґентині траґічний випадок. Занятий при будові залізниці робітник-еміґрант Іван Окурілий упав знечевя на землю, а з його уст полилася кров. Прибувший лікар ствердив, що він помер наслідком вибуху крови. Колиж товариші його розібрали, помітили в околиці серця пострілову рану. Наслідком цього справу передано поліції і та веде слідство, щоби викрити того, хто до нього стрілив. Покійний походив із села Білого Потока, чортківського повіту.

Землетрус в Перу. В районі озера Тітікака в Перу дався відчути сильний землетрус. Землетрус знищив ряд міст.

Населення С. С. С. Р. На основі статистичних даних спису населення в С. С. С. Р. довідуємося, що на теріторії згаданих республік живе 146,964.366 осіб, з того 71,010.659 мущин і 75,953.708 жінок, значить 5 міліонів жінок більше ніж мущин. О скільки ходить про вік, то в віці від 1—18 літ є 65,300.000, в віці 18—54 67,500.000 осіб, а решта це особи понад 55 літ. На цілій теріторії зареєстровано 29.438 осіб, що мають 100 років, в тім 12.340 мущин і 17.158 жінок.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.